

genover de orthodoxie, hoewel die politiek niet zelden theocratische standpunten huldigt. Hierbij zijn het niet de democratisch gekozen politici, maar de schriftgeleerde rabbijnen die het in laatste instantie voor het zeggen hebben. In zijn eigen gezin is Hausdorffs houding tegenover het Zionisme wel eens een pijnlijk geschilpunt geweest. Twee van zijn kinderen zijn naar Israël gegaan en mede daardoor is hij op den duur veel positiever over het zionistisch streven gaan denken. Ook al omdat bijna alle Joodse ouders na de oorlog hun kinderen hebben opgevoed met de gedachte dat ze eens zouden weggaan naar Israël. Hausdorff bekende zelf die behoefte nooit gevoeld te hebben.

Twee onderwerpen moeten nog worden aangeroerd: zijn onderwijs en zijn publicaties. Ze kunnen niet los van elkaar worden gezien. Het werk op de Joodse godsdienstschool lag Hausdorff altijd al na aan het hart. Zelf had hij 'tüchtig gelernt' en als alle rabbijnen zag hij 'kennis' als de belangrijkste voorwaarde voor een leven op traditioneel halachische basis. Als lid van de Centrale Onderwijscommissie van het Nederlands Israëlietisch Kerkgenootschap viel het hem op dat er geen lesmateriaal was, dat voor kinderen te begrijpen was: niet over de Joodse geschiedenis, niet over het Joodse leven en niet over de verschillende vaste gebeden. Mede door zijn toedoen verscheen een serie losbladige cursussen van de Centrale Onderwijs Commissie. Hieruit kwamen twee door hem geschreven veelgebruikte boeken voort. De Joodse voorschriften en dagelijkse gebruiken legde hij aan de jeugd uit in het boek 'Jom Jom', waarvan in 1984 de vierde druk verscheen. De bijbelse geschiedenis behandelde hij in 'Van Adam tot Ezra', dat ook al minstens drie maal is herdrukt⁷⁾. De reden hiervan is dat ook andere Joodse gemeenten in Nederland en zelfs de nederlandstalige Joden in België ze in gebruik hebben genomen. Voorts heeft hij de Hagada opnieuw vertaald en toegelicht. Deze publicatie moest ook al herdrukt worden, wat ook het geval is met zijn hulpboekje bij de studie van Misjna en Talmoed 'lema'an jaroets'. Om de sjoeldiensten, waarin gebeden in het Hebreeuws worden uitgesproken, voor de bezoekers begrijpelijker te maken heeft Hausdorff bovendien diverse gebeden vertaald en van uitleg voorzien. Voor de 23ste druk van de Nederlandse Tefilla, het gebedenboek voor het hele jaar, is door hem een inleiding geschreven; daarom heet deze druk de 'Siddeer van Hausdorff'⁸⁾. Verder schreef hij veel artikelen in het mededelingenblad van de N.I.G. Rotterdam 'Van Maand tot Maand', dat mede door hem in 1966 is opgericht.